

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA RELATIVA A UNA PLAGA DE RATES AL CARRER PINZÓN

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

El 4 de novembre de 2021 la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava que hi havia una plaga de rates al carrer Pinzón.

Segons la ciutadana, les rates provenien d'uns jardins situats enfront del seu domicili, que són de titularitat privada.

En aquesta queixa, la interessada aportava un formulari de reclamació, signat per 38 persones, indicant que ja varen presentar diverses queixes sobre els problemes de les rates al carrer Pinzón. L'Ajuntament havia tractat la infecció feia uns mesos, però el problema encara persistia.

Assenyalava també que el veïnat de la zona estava preocupat ja que tenen les finestres a peu de carrer i que aquests animals cada cop són més grans. Manifestava que els problemes amb les rates s'havien agreujat.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Un cop examinat el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se al **Districte de Ciutat Vella** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

En data 19 de novembre de 2021, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

1. Control a les zones públiques

En data 25 de març de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposava el següent:

La instància que va presentar la interessada via iris el 3 d'agost de 2021 va donar lloc a l'obertura de la fitxa IRIS, que l'Agència de Salut Pública de Barcelona (en endavant ASPB) va respondre el 24 d'agost de 2021.

El 19 d'agost es va contactar amb la ciutadana, que va confirmar que veia sortir les rates dels embornals i anar cap als parterres arbustius privats de la plaça del Gas.

Aquell mateix dia, un equip tècnic de l'Ajuntament de Barcelona va fer una inspecció a la zona indicada i, en no trobar evidències de la plaga, va programar actuacions al clavegueram públic de la zona pel 30 d'agost.

Actualment les actuacions en aquest clavegueram estan en curs i se sumen a altres zones de l'entorn, així com a diferents parterres dels jardins del voltant.

Els parterres de la plaça del Gas pertanyen a Naturgy Energy Group, SA (Naturgy). Se'ls van reassignar cinc incidències per tal que fessin arribar aquesta problemàtica al gestor de l'espai ja que l'actuació en aquest terreny no entra dins de l'àmbit d'actuació de l'Administració.

El Servei de Vigilància i Control de Plagues Urbanes (SVIPLA), controla les plagues de múrids (rates i ratolins) a la via pública i a la xarxa de clavegueram de Barcelona a través de protocols i mecanismes que s'utilitzen per a la desratització.

Segons el SIVPLA, des de 2006 el control de plagues es basa en el Control Integral, és a dir, es busca la minimització de riscos per a les persones i el medi ambient i es **desestimen les actuacions preventives de desratització**. Per aquest motiu, basen les actuacions de control en les evidències o indicis de la presència de múrids.

El procediment de control s'inicia amb una inspecció a la zona afectada, per detectar els punts amb activitat i/o evidències de la plaga, definir les característiques del lloc que afavoreixen la seva proliferació i recollir les dades necessàries per poder fer una proposta d'actuació. Un cop obtingudes aquestes dades, s'elabora un pla d'actuació tenint en compte totes les mesures de control possibles i es trien les que més s'adeqüin al cas concret.

A més, hi ha mesures adreçades a corregir aquells factors que afavoreixen la presència de les rates i alhora prevenir la reinfestació. Per això és molt important la implicació de la ciutadania i d'altres Serveis de l'Ajuntament de Barcelona.

D'altra banda, un altre tipus de mesures són aquelles que es fan amb biocides, adreçades a disminuir la població i que s'executa principalment al clavegueram públic, als espais verds i als solars municipals. Aquestes mesures impliquen l'aplicació de rodenticida a determinats punts de control, amb uns productes que s'utilitzen d'acord amb la seva resolució d'autorització, segons els usos permesos pel Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social.

En aquest sentit, quan es tracta d'**actuacions a nivell de clavegueram**, el producte que s'utilitza es un biocida sòlid, en forma de bloc i la matèria activa que es fa servir es tria seguint criteris de rotació de productes. Aquest biocida es col·loca en pous de registres o a embornals, fixats i lligats a l'interior de la xarxa.

Posteriorment, per avaluar l'activitat de les rates, es fan revisions quinzenals i, si cal, es torna a fer el tractament. L'actuació es dona per finalitzada per la manca d'activitat d'aquests animals.

Pel que fa a les **actuacions a la superfície**, l'informe indica que, per un costat es fan actuacions amb caixes portaesquers i, per l'altre es fan tractaments als caus de les rates, on el producte s'aplica a una distància mínima de 25 cm, de manera que el producte no sigui visible ni accessible per a les persones o els animals. Posteriorment es tapen, per tal que el producte emprat quedi fora de l'abast dels treballadors de la zona.

Aquestes dues actuacions (caus i caixes portaesquers) queden degudament informades amb cartells que senyalitzen i informen de les actuacions que s'estan portant a terme.

A diferència dels biocides que s'utilitzen en el clavegueram, en el cas de les actuacions a la superfície, s'utilitza un producte sòlid, en forma de pasta o bloc, es fan revisions setmanals i, si es considera necessari, es torna a fer el tractament.

Es donen per finalitzades aquestes actuacions quan hi ha una manca reiterada d'activitat; llavors es retiren els elements utilitzats.

Cada pla d'actuació inclou un seguiment continuat amb una periodicitat definida on també es revisen les característiques de l'entorn amb l'objectiu d'identificar factors que hagin pogut variar en el temps i que hagin pogut influir en el control de la plaga. Els plans es donen per acabats quan es considera que la plaga ha estat controlada.

2. Control a les zones privades

Quant a les inspeccions efectuades als jardins de titularitat privada, el Districte de Ciutat Vella manifestava que, arran de les queixes veïnals per la presència de rates a la plaça del Gas, cantonada amb els carrers Doctor Aiguader i Ginebra, es va requerir a la propietat la neteja i desratització de l'espai, i se'ls va sol·licitar el certificat vigent d'actuacions antiplagues.

En aquest sentit, es va obrir un expedient de protecció de la legalitat urbanística a la immobiliària, de conformitat amb l'article 197 del Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme, perquè el solar necessitava ser desratitzat.

Sobre aquest acord d'inici de procediment, la immobiliària va presentar al·legacions en què manifestava que tenien contractat el servei de neteja i desratització amb una societat. Aquesta, al seu torn, tenia contractat el servei amb una societat especialista.

Les dues societats van presentar a l'Ajuntament de Barcelona els seus plans per a la desratització de la plaça del Gas.

a) Intervenció de la societat especialista

Aquesta empresa va elaborar un informe sobre el diagnòstic de situació que indicava que el parterre enjardinat de la plaça del Gas es trobava completament obert i en el seu interior existia diversa vegetació amb arbustos i estanys artificials.

També s'assenyalava que hi havia contaminació de rates, amb un risc alt d'infestació i amb una població alta d'aquests múrids, requerint una actuació urgent. Es facilitava un calendari de desratització previst per l'any 2022, amb serveis mensuals de desratització previstos durant tot l'any.

Es facilitava un pla d'actuació on s'especificava que s'utilitzaria una màquina ecològica de captura de rosegadors, amb un comptador de captures amb una autonomia de més de 80 múrids.

Així mateix, l'1 de febrer de 2022 l'Ajuntament de Barcelona va inspeccionar el solar de la plaça del Gas i va constatar que la zona es trobava neta, sense punts de brutícia o animals.

a) **Intervenció de la primera societat**

Quan la societat va rebre l'obertura de l'expedient de protecció de la legalitat urbanística el passat 11 d'octubre de 2021, va presentar una instància a l'Ajuntament de Barcelona indicant que faria un tractament de xoc durant dos mesos (març i abril de 2022).

En aquesta instància s'adjuntava un pla d'actuació que indicava que les mesures habituals de contenció de la plaga de rates, juntament amb el procés de neteja i l'establiment d'un servei de reforç de manteniment de la zona afectada no estava sent suficient per a la contenció o erradicació d'aquests rosegadors. Per això, es proposava la implementació d'un control químic directe mitjançant l'ús d'esquers rodenticides.

Segons la societat, aquests esquers estan autoritzats per ser utilitzats en múltiples situacions, tant en interiors d'edificis com en exteriors, i s'aplicarien directament dins dels caus.

Un cop utilitzats aquests esquers, es tancaria la zona on s'havia aplicat el producte durant tot el temps que durés el control químic directe, i se senyalitzaria amb els cartells pertinents.

Finalment, la societat facilitava la fitxa de dades de seguretat del rodenticida que utilitzaria per fer el tractament de desratització.

CONSIDERACIONS

L'informe emès per part del Districte de Ciutat Vella detalla el procediment a seguir i les mesures que es porten a cap per tal de controlar o erradicar la plaga de rates a les vies públiques i a la xarxa pública de clavegueram.

Tal com s'ha dit més amunt, el SIVPLA basa el control de plagues en el Control Integral, és a dir, es busca la minimització de riscos per a les persones i el medi ambient i es **desestimen les actuacions preventives de desratització**. Per aquest

motiu, basen les actuacions de control en les evidències o indicis de la presència de múrids.

El propi Ajuntament de Barcelona assenyala en la seva web¹ que es reforça el servei de vigilància i control de plagues a la ciutat. Els motius són que l'arribada del bon temps i els mesos de més calor coincideixen amb un augment de l'activitat i presència de plagues.

Tanmateix, en la seva web² l'Ajuntament de Barcelona informa que l'ASPB manté actualment **2.400 punts de vigilància per limitar les poblacions de rosegadors a la ciutat** i que per primer cop s'ha incrementat el nombre de persones professionals del SVIPLA.

A més d'aquests punts de vigilància, la ciutat té **1.500 punts de control actius**. Aquests punts de control s'estableixen quan la ciutadania comunica una incidència i es fa un seguiment periòdic.

També s'indica que des del gener al maig de 2020 es van comunicar 800 incidències i es van fer 6.093 intervencions; al 2021 es van comunicar 708 incidències i es van fer 6.133 intervencions; i al 2022 es van comunicar 755 incidències i es van fer 10.102 intervencions. Per això s'ha incrementat el pressupost un 44 % respecte de l'any 2021.

Per tant, **atesa la quantitat de punts de vigilància existents, de punts de control actius a la ciutat i l'increment exponencial d'intervencions, aquesta Sindicatura considera que les mesures que s'estan duent a terme per controlar i/o erradicar la plaga de rates no són suficients.**

Per aquest motiu, es considera que s'haurien d'incrementar les mesures de control, per exemple, a través d'inspeccions periòdiques mensuals «d'ofici», sense necessitat de proves, indicis o queixes de la ciutadania, i controls més exhaustius en les zones amb més perill de proliferació de múrids.

Cal recordar que el llibre blanc de la Generalitat de Catalunya sobre el control de plagues en espais verds estableix que les rates són una plaga que es pot erradicar pels danys que ocasionen i, per aquest motiu, de conformitat amb els articles 6. 3 i) i 52 g) de la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública, es recorda a l'Administració **l'obligació de tractar les plagues per tal de garantir la tranquil·litat i la salubritat a la ciutadania** ja que, en última instància, és la seva obligació garantir i vetllar pel correcte desenvolupament de la vida íntima i personal.

Pel que fa a la presència de rates a la plaça del Gas, bé de propietat privada, les empreses encarregades del seu manteniment han detallat i elaborat diferents plans d'actuació per tal de controlar i erradicar aquesta plaga.

D'una banda, la primera societat exposava que faria un tractament de xoc durant dos mesos (març i abril de 2022) amb un control químic directe mitjançant esquers

¹ <https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/2022/06/17/barcelona-reforca-el-servei-el-programa-de-vigilancia-i-control-de-plagues-a-la-ciutat/>.

² https://ajuntament.barcelona.cat/gracia/es/noticia/refuerzo-del-programa-de-vigilancia-y-control-de-plagas_1188057

rodenticides. D'altra banda, la societat especialista assenyalava que faria la desratització mitjançant una màquina ecològica de captura de rosegadors, amb capacitat de captura de més de 80 múrids, durant tot l'any 2022, amb actuacions mensuals.

L'últim informe d'inspecció que va aportar l'Ajuntament de Barcelona a aquesta Sindicatura es de data 10 de febrer d'enguany, motiu pel qual no disposem de dades actualitzades sobre l'estat del solar la plaga de rates.

Ara bé, a data de la present resolució, aquesta Sindicatura ha contactat amb la persona promotora de la queixa, que ens ha informat que no s'havien tornat a veure rates a la plaça. Per tant, entenem que s'ha controlat la plaga i que el pla d'actuació dut a terme per les empreses encarregades ha sigut satisfactori.

Malgrat tot, la ciutadana manifestava que, des del més d'abril d'enguany, quan es van acabar les intervencions per controlar o erradicar la presència de múrids a la plaça del gas, **les baranes que s'havien posat per limitar l'accés de la ciutadania no s'han retirat.**

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Un cop considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació del Districte de Ciutat Vella ha estat ajustada a dret i eficaç atès que s'ha controlat la plaga de rates al carrer Pinzón i a la plaça del Gas.**

No obstant això, aquesta Sindicatura emet la següent decisió:

- **Suggerir al Districte de Ciutat Vella** que porti a aquesta Sindicatura informació actualitzada sobre l'estat del solar de la plaça del Gas pel que fa a la plaga de rates i que, si s'escau, s'adrexi a la propietat de l'immoble perquè retiri les baranes si ja ha finalitzat el tractament per desratitzar.
- **Recomanar a l'Agència de Salut Pública de Barcelona** que estudiï alternatives per al control i erradicació de rates a la ciutat, tant a l'espai públic com a la xarxa de clavegueram, per evitar la proliferació d'aquesta plaga.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.